

Література:

1. Verhoosel G. National Treatment and WTO Dispute Settlement. Adjudicating the Boundaries of Regulatory Autonomy / Gaetan Verhoosel. – Oxford, Portland: Hart Publishing, 2002. – 124 p.
2. GATT Panel Report, United States Section 337 of the Tariff Act of 1930, L/6439, adopted 7 November 1989. [Electronic resource] – Regime of access: http://wto.org/english/tratop_e/dispu_e/87tar337.pdf.
3. Appellate Body Report, Japan – Taxes on Alcoholic Beverages, WT/DS8/AB/R, WT/DS10/AB/R, WT/DS11/AB/R, adopted 1 November 1996. [Electronic resource] – Regime of access: [http://www.worldtradelaw.net/reports/wtoab/japan-alcohol\(ab\).pdf](http://www.worldtradelaw.net/reports/wtoab/japan-alcohol(ab).pdf).
4. GATT Panel Report, Italian Discrimination Against Imported Agricultural Machinery, L/833, adopted 23 October 1958. [Electronic resource] – Regime of access: http://wto.org/english/tratop_e/dispu_e/58agrmch.pdf.
5. Жуано Д. Світова організація торгівлі / Даніель Жуано; пер. з франц. М. Марченко. – Київ: «К.І. С.», 2006. – 120 с.
6. Hayami Y. Development Economics: From the Poverty to the Wealth of Nations / Yujiro Hayami, Yoshihisa Godo. – [3rd edn.] – Oxford: Oxford University Press, 2005. – 430 [xviii] p.
7. Kahler M. Trade and Domestic Differences / Miles Kahler // National Diversity and Global Capitalism / ed. by Susanne Berger and Ronald Dore. – Ithaca and London: Cornell University Press, 1996. – P. 298 – 332. – (Cornell Studies in Political Economy).
8. Карро Д., Жюйяр П. Международное экономическое право: Учебник / Доминик Карро, Патрик Жюйяр; пер. с франц. В. П. Серебренникова, В. М. Шумилова. – Москва: Международные отношения, 2001. – 608, [xxiii] с.

Поповський Д. П.
адвокат

КОМПЛЕКС ПОГОДЖЕНИХ НА БАГАТОСТОРОННІЙ ОСНОВІ СПРАВЕДЛИВИХ ПРИНЦИПІВ ТА ПРАВИЛ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗА ОБМЕЖУВАЛЬНОЮ ДІЛОВОЮ ПРАКТИКОЮ ЯК ДЖЕРЕЛО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Суттєва увага в міжнародних документах, прийнятих на універсальному рівні, приділяється соціально-економічним аспектам діяльності ТНК.

В 1980 р. на скликаній під егідою ЮНКТАД Конференції ООН з обмежувальної ділової практики був прийнятий Комплекс

погоджених на багатосторонній основі справедливих принципів та правил для контролю за обмежувальною діловою практикою [1]. Спочатку він був прийнятий на підставі консенсусу, а потім затверджений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 35/63 від 5 грудня 1980 р. [2].

Однією з цілей прийняття цього акту, відповідно до пункту 4 розділу «А» цього документу, було зменшення шкоди, що спричиняється торгівлі та розвитку, яка може походити з обмежувальної практики ТНК та інших підприємств, та, таким чином, сприяти розвитку міжнародної торгівлі, зокрема, торгівлі та сприянню країнам, що розвиваються.

Зазначений комплекс відповідно до пункту 4 розділу «В» «... застосовується до обмежувальної ділової практики, включаючи ту, що використовується транснаціональними корпораціями, що негативно впливає на міжнародну торгівлю, особливо в країнах, що розвиваються, та на економічний розвиток цих держав. Він застосовується незалежно від того, залучені до такої практики підприємства в одній чи більше державах». Відповідно до пункту 6 цього ж розділу Комплексу його принципи та правила запроваджуються на всіх підприємствах, включаючи ТНК. Однак, в силу специфіки діяльності транснаціональних корпорацій, що здійснюється водночас в декількох країнах, положення Комплексу регулюють перш за все діяльність саме ТНК. Крім цього, в цьому документі містилось поняття підприємства, яке має багато спільного з поняттям ТНК, що вже містилось в міжнародних актах та науковій літературі.

Зазначений Комплекс створює певну міжнародну нормативну базу для боротьби з обмежувальною діловою практикою ТНК. Зокрема, він містить положення, що зобов'язують їх дотримуватися приписів національних держав перебування, що стосуються обмежувальної ділової практики, а також співпрацювати з компетентними органами влади відповідних держав при здійсненні контролю за такою практикою. ТНК мають надавати компетентним органам країн, де вони діють, інформацію про угоди, що мають обмежувальний характер. Дуже важливим уявляється також положення, що зобов'язує всі підприємства, за виключенням тих, що пов'язані єдиною власністю, знаходяться під єдиним контролем чи з інших причин не можуть діяти незалежно, утримувати-

ся від дій, що обмежують доступ до ринків збуту або стримуючих конкуренцію заходів, якщо це наносить чи може нанести шкоду міжнародній торгівлі.

Крім того, у Комплексі визначені та засуджені такі неприйнятні для міжнародного комерційного обігу основні форми та методи зазначеної практики, включаючи монополістичні змови та індивідуальні монополістичні зловживання, що спрямовані на усунення конкурентів з ринку, дискримінацію більш слабких партнерів у торгівлі тощо. Функції виявлення та припинення обмежувальної ділової практики покладені на держави, яким було рекомендовано приймати та ефективно застосовувати відповідне законодавство на національному рівні. В ньому також передбачена можливість звернення однієї держави (що має шкоду від іноземної компанії) до іншого (яке є місцем базування компанії) з метою проведення консультацій з питань, пов'язаних з припиненням неприйнятної практики. Генеральний секретар ЮНКТАД при цьому має забезпечити такі консультації [3, с.315].

В подальшому в межах ЮНКТАД були прийняті різноманітні документи з метою підвищення ефективності Комплексу. 7 грудня 1990 р. на другій Конференції ООН з питань перегляду всіх аспектів погоджених на багатосторонній підставі справедливих принципів та правил для контролю за обмежувальною діловою практикою була прийнята резолюція [4], присвячена посиленню застосування Комплексу, в якій для досягнення цієї мети передбачаються певні заходи в галузі розкриття інформації про зазначену практику, проведення різних консультацій та надання технічної допомоги. В листопаді 1995 р. відбулася третя, а в вересні 2001 р. четверта конференція, на яких також були прийняті резолюції [5], що передбачала низку конкретних дій з питань застосування комплексу.

Література:

1. Доповідь ООН TD/RBP/CONF/01/Rev.1; 2. Доповідь ООН A/RES/35/63; 3. Транснаціональний монополістический капитал и Африка. – И., 1989; 4. Доповідь ООН TD/RBP/CONF.3/9; 5. Доповідь ООН TD/RBP/CONF.4/14, TD/RBP/CONF.5/15